

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

8 juni 2000

WETSVOORSTEL

**betreffende het geregistreerd
partnerschap**

(ingediend door de heer Verherstraeten)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

8 juin 2000

PROPOSITION DE LOI

**organisant le partenariat
enregistré**

(déposée par M. Verherstraeten)

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CVP	:	Christelijke Volkspartij
FN	:	Front National
PRL FDF MCC	:	Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social-chrétien
SP	:	Socialistische Partij
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :		Abréviations dans la numérotation des publications :	
DOC 50 0000/000:	Parlementair document van de 50e zittingsperiode + het nummer en het volgnummer	DOC 50 0000/000 :	Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° et du n° consécutif
QRVA	: Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	: Questions et Réponses écrites
HA	: Handelingen (Integraal Verslag)	HA	: Annales (Compte Rendu Intégral)
BV	: Beknopt Verslag	CRA	: Compte Rendu Analytique
PLEN	: Plenum	PLEN	: Séance plénière
COM	: Commissievergadering	COM	: Réunion de commission

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers		Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	
Bestellingen :		Commandes :	
Natieplein 2		Place de la Nation 2	
1008 Brussel		1008 Bruxelles	
Tel. : 02/ 549 81 60		Tél. : 02/ 549 81 60	
Fax : 02/549 82 74		Fax : 02/549 82 74	
www.deKamer.be		www.laChambre.be	
e-mail : alg.zaken@deKamer.be		e-mail : aff.generales@laChambre.be	

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel neemt met enkele wijzigingen, de tekst over van voorstel nr. 1417/1 - 97/98.

Het beoogt een globale regeling te treffen voor een aangelegenheid waarover een ruime maatschappelijke en politieke consensus lijkt te bestaan. Het wetsvoorstel werd bewust juridisch zo eenvoudig en duidelijk mogelijk gehouden.

Het regelt de invoering van een partnerschap voor personen van hetzelfde geslacht en werd uitgewerkt door professor P. Senaeve en zijn assistente E. Coene, verbonden aan het Instituut voor Familierecht en Jeugdrecht van de Katholieke Universiteit van Leuven, en voorgesteld op het colloquium «Naar de invoering van een homohuwelijk?» (KULeuven, 26 september 1997).

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Art. 2

Een nieuw verplicht register van burgerlijke stand dringt zich op, aangezien ervoor werd geopteed om een instelling te creëren naast het huwelijk. Partnerschappen inschrijven in het bestaande register voor huwelijksakten zou nodeloos verwarring veroorzaken. Daarom zijn wij de mening toegedaan dat het opportuun is een afzonderlijk register te creëren. De akten worden op dezelfde wijze bijgehouden als huwelijksakten. Daarom volstaat, na de creatie van een nieuw register, een eenvoudige verwijzing naar hoofdstuk III «Akten van huwelijk».

Art. 3

Een bijkomend huwelijksbeletsel dringt zich ook op bij de invoering van een nieuwe instelling als het geregistreerd partnerschap. Zoals vermeld in de toelichting bij het voorgestelde artikel 228^{quater} B.W., blijft het vooropstellen van de monogamie immers gewenst, zowel binnen het huwelijk als binnen het partnerschap. Het nieuwe tweede lid van artikel 147 is een laatste schakel om uit te sluiten dat een zelfde persoon tegelijk gebonden is door twee alomvattende en onderling onverenigbare statuten.

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi reprend, en y apportant diverses modifications, le texte de la proposition n° 1417/1 -97/98.

Elle tend à apporter une solution globale à un problème qui semble faire l'objet d'un large consensus social et politique. Nous l'avons voulue la plus simple et la plus claire possible sur le plan juridique.

Elle instaure le partenariat de personnes de même sexe et a été élaborée par le professeur P. Senaeve et son assistante E. Coene, de l'*Instituut voor Familierecht en Jeugdrecht* de l'université catholique de Leuven et présentée au colloque «*Naar de invoering van een homohuwelijk?*» (KULeuven, 26 septembre 1997).

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2

Il s'impose de prévoir un nouveau registre obligatoire de l'état civil, étant donné que l'on a opté pour la création d'une nouvelle institution parallèlement au mariage. L'inscription des partenariats dans le registre existant des actes de mariage prêterait inutilement à confusion. Nous estimons dès lors qu'il est opportun de créer un registre séparé. Les actes seront tenus selon les mêmes modalités que les actes de mariage. Le nouveau registre ayant été créé, il suffit dès lors de renvoyer au chapitre III «Des actes de mariage».

Art. 3

L'introduction d'une nouvelle institution telle que le partenariat enregistré implique également qu'il faut prévoir un empêchement comparable à celui qui peut faire obstacle au mariage. Ainsi qu'il est fait observer dans le commentaire de l'article 228^{quater} proposé du Code civil, il paraît toujours souhaitable d'imposer la monogamie tant dans le cadre du mariage que dans celui du partenariat. Le nouvel alinéa 2 de l'article 147 est la dernière disposition devant éviter qu'une même personne soit liée simultanément par deux statuts universels et incompatibles.

Art. 4

* Artikel 228bis B.W.

Het huwelijk staat open voor twee personen van een verschillend geslacht. Het geregistreerd partnerschap staat alleen open voor twee personen van hetzelfde geslacht.

De registratie van een partnerschap dient, net zoals een huwelijk, te gebeuren bij de ambtenaar van de burgerlijke stand. Het is niet opportuun de registratie aan een andere persoon over te laten, omdat dan een onnodige discrepantie wordt ingevoerd, terwijl de bedoeling van dit voorstel er net in bestaat, het partnerschap zoveel mogelijk op gelijke voet te behandelen met het huwelijk. De procedure voor de registratie van een partnerschap stemt volledig overeen met de procedure voor het sluiten van een huwelijk.

* Artikel 228ter B.W.

Het geregistreerd partnerschap wordt opengesteld voor alle vreemdelingen, voorzover zij een geldige verblijfstitel hebben.

* Artikel 228quater B.W.

Ook binnen het geregistreerd partnerschap is het vooropstellen van monogamie vereist. In onze rechtsorde wordt polygamie in het kader van een huwelijk strijdig met de openbare orde beschouwd.

* Artikel 228quinquies B.W.

Zoals eerder vermeld, is het de bedoeling om geregistreerde partners zoveel mogelijk op gelijke voet te brengen met echtgenoten. Het is weinig zinvol een inventaris op te stellen van alle bepalingen in het Belgisch recht die rechtstreeks of onrechtstreeks ingrijpen in de rechtssituatie van echtgenoten en die dan van toepassing te verklaren op geregistreerde partners. Het risico dat bepalingen over het hoofd worden gezien is immers dermate groot, dat al van bij aanvang verwarring zou ontstaan.

Deze optie brengt wel met zich dat we het strikte begrippenkader waarmee we vertrouwd zijn, wat soepeler moeten invullen. Bij wijze van voorbeeld: overspel in de juridische zin van het woord is tot nu toe beperkt tot heteroseksuele relaties. Met de voorgestelde wetswijziging zullen wij daar vanaf moeten stappen en, in overeenstemming met de definitie die we in het woordenboek van Dale vinden, een geslachtsneutrale betekenis toekennen aan het begrip overspel.

Art. 4

* Art. 228bis du Code civil

Seules deux personnes de sexe différent peuvent contracter mariage. Seules deux personnes de même sexe peuvent contracter un partenariat.

A l'instar du mariage, le partenariat doit être enregistré auprès de l'officier de l'état civil. Il ne serait pas opportun qu'une autre personne puisse procéder à l'enregistrement, car cela créerait une disparité inutile. Or, la présente proposition de loi vise précisément à aligner autant que possible le partenariat sur le mariage. La procédure d'enregistrement d'un partenariat est en tous points identique à la procédure de conclusion d'un mariage.

* Article 228ter du Code civil

Le partenariat enregistré est accessible à tous les étrangers possédant un titre de séjour valable.

* Art. 228quater du Code civil

Le partenariat enregistré postule également la monogamie. Dans notre ordre juridique, la polygamie est considérée comme contraire à l'ordre public dans le cadre du mariage.

* Art. 228quinquies du Code civil

Ainsi que nous l'avons déjà précisé, l'objectif est de mettre autant que possible les partenaires enregistrés sur le même pied que les époux. Il ne serait guère judicieux de dresser un inventaire de toutes les dispositions du droit belge qui influent directement ou indirectement sur la situation juridique des époux et de les rendre ensuite applicables aux partenaires enregistrés. Le risque que des dispositions soient oubliées est en effet à ce point important que la confusion régnerait dès le départ.

Cette option implique cependant que nous interprétions de manière plus souple les notions précises qui nous sont familières. Il en va par exemple ainsi de la notion d'adultère, qui, au sens juridique du terme ne concerne jusqu'à présent que les relations hétérosexuelles; lorsque la loi aura été modifiée dans le sens proposé, il faudra abandonner cette restriction et donner à cette notion, comme le fait le dictionnaire néerlandais Van Dale dans sa définition, une signification exempte de toute référence à l'appartenance à l'un ou l'autre sexe.

Aangezien de analogische interpretatie in het strafrecht, die ertoe zou strekken het toepassingsgebied van bestaande strafbaarstellingen te verruimen, wegens het legaliteitsbeginsel verboden is, lijkt het veiligheidshalve aangewezen om de toepasselijkheid van strafrechtelijke bepalingen inzake echtgenoten op het geregistreerd partnerschap uitdrukkelijk te vermelden. Een voorbeeld is artikel 391 Sw., dat bepaalt dat hij die een ander huwelijk aangaat vóór de ontbinding van het voorgaande, met opsluiting gestraft wordt. In het voorstel werd een bepaling opgenomen om het aangaan van meerdere partnerschappen te verbieden, maar aldus wordt ook de strafbaarstelling van bigamie van toepassing op geregistreerde partners.

Op de regel dat alle bepalingen van het Belgisch recht met betrekking tot het huwelijk en de echtgenoten worden getransponeerd op het partnerschap en de partners, wordt een uitzondering gemaakt voor de vaderschapsregel (*pater is est quem nuptiae demonstrant*), vervat in de artikelen 315-318 B.W., en de vorderingen die uit deze vaderschapsregel voortvloeien, vervat in artikel 332 B.W.. Deze regel, die gebaseerd is op de biologische afstamming, heeft geen enkele zin in de relatie tussen mensen van hetzelfde geslacht.

Een discussiepunt blijft de vraag of artikel 346 B.W. met betrekking tot adoptie moet worden uitgesloten voor gelijkslachtige koppels. Sommigen vinden dat dit inderdaad moet gebeuren vanwege de traditie, en omdat zij alle twijfel willen uitsluiten over eventuele nefaste gevolgen voor de kinderen. Anderen daarentegen houden voor dat al zeer uitgebreid onderzoek gebeurde naar de gevolgen voor de ontwikkeling van de kinderen.

Het toepassingsgebied wordt uitdrukkelijk beperkt tot de bepalingen van het interne Belgische recht. Inderdaad, het valt niet binnen de bevoegdheid van de Belgische wetgever om ééenzijdig te bepalen dat de analogie van partnerschap en partners met huwelijk en echtgenoten ook opgaat in de internationale context. Verdragen zijn overeenkomsten en kunnen dus onder geen enkel beding ééenzijdig door België worden gewijzigd. Het is ons inziens niet nodig dit uitdrukkelijk in de wettekst op te nemen, in tegenstelling tot wat in de Scandinavische landen gebeurde.

Dit impliceert dus ook dat Belgische partners de bepalingen van internationale verdragen met betrekking tot het huwelijk of de echtgenoten, zoals bijvoorbeeld

Etant donné qu'une interprétation analogique, qui tendrait à étendre le champ d'application d'incriminations existantes, est prohibée en droit pénal en vertu du principe de légalité, il paraît s'indiquer, par mesure de sécurité, de préciser explicitement que les dispositions pénales concernant les époux sont applicables au partenariat enregistré. Parmi ces dispositions, on peut citer, à titre d'exemple, l'article 391 du Code pénal, qui prévoit que quiconque aura contracté un autre mariage avant la dissolution du précédent sera puni de la réclusion. Etant donné que nous avons inséré dans la présente proposition de loi une disposition afin d'interdire que l'on contracte plusieurs partenariats, la bigamie devient également punissable dans le chef des partenaires enregistrés.

La règle selon laquelle toutes les dispositions du droit belge relatives au mariage et aux époux sont étendues au partenariat et aux partenaires, ne s'applique pas à la règle de la présomption de paternité (*pater is est quem nuptiae demonstrant*), contenue aux articles 315 à 318 du Code civil, ni aux demandes découlant de cette règle, prévues à l'article 322 du Code civil. Cette règle, basée sur la filiation biologique, n'a pas de raison d'être dans le cadre d'une relation entre personnes du même sexe.

Le fait de savoir si les couples homosexuels doivent être exclus de l'application de l'article 346 du Code civil relatif à l'adoption demeure un point de discussion. Certains estiment qu'ils doivent être exclus de son application au nom de la tradition et parce qu'ils tiennent à écarter tout risque concernant les conséquences néfastes éventuelles que pourrait avoir une telle adoption sur les enfants. D'autres font en revanche valoir que des études très poussées ont déjà été effectuées sur les conséquences d'une adoption par un couple homosexuel sur le développement des enfants.

La portée de la disposition est expressément limitée au droit interne belge. En effet, il n'appartient pas au législateur belge de disposer unilatéralement que l'assimilation du partenariat et des partenaires au mariage et aux époux a une portée universelle. Les traités sont des conventions et ils ne peuvent donc en aucun cas être modifiés unilatéralement par la Belgique. Il nous semble inutile de le spécifier dans la loi, contrairement à ce qu'ont fait les pays scandinaves.

Cela signifie donc aussi que les partenaires belges ne pourront pas invoquer les dispositions des traités internationaux relatives au mariage ou aux époux, tel l'ar-

artikel 12 E.V.R.M., niet zullen kunnen invoeren in onderlinge verhoudingen of in hun verhouding tot de overheid.

Teneinde de draagwijdte van deze bepaling wat te kunnen inschatten, is het nuttig een aantal voorbeelden uit verschillende rechtstakken op een rijtje te zetten.

1° Er bestaat aanverwantschap tussen een geregistreerd partner en de verwanten van de medepartner, net zoals aanverwantschap bestaat tussen een gehuwde en de verwanten van de mede-echtgenoot; b.v. bij een geregistreerd partnerschap van twee mannen wordt de ene partner de schoonbroer (= aanverwant in de tweede graad) van de zuster of broer van de andere partner.

2° Ingevolge artikel 335 B.W. heeft de echtgenote een absoluut vetorecht wanneer de echtgenoot een overspelig kind zijn naam wil laten dragen. Dit beginsel werd weliswaar door het Arbitragehof in zijn arrest van 19 mei 1993 strijdig bevonden met het gelijkheidsbeginsel, maar de wet is tot op heden nog niet aangepast. Wanneer één van de partners van een homoseksuele relatie een overspelig kind zijn naam wil geven, moet er van worden uitgegaan dat zijn partner datzelfde vetorecht heeft, althans volgens de wet.

3° Het erfrecht van de langstlevende echtgenoot wordt integraal overgenomen (745bis - 745septies B.W.). Aldus worden ook hier drie hypothesen onderscheiden.

- als de langstlevende geregistreerde partner samen met afstammelingen van de overledene tot de nalatenschap komt, verkrijgt hij het vruchtgebruik over de gehele nalatenschap, terwijl de afstammelingen van de overledene (b.v. geboren uit diens door echtscheiding ontbonden huwelijk) de blote eigendom verkrijgen. Na het overlijden van de langstlevende geregistreerde partner wast het vruchtgebruik automatisch aan bij de volle eigendom, zodat de nalatenschap uiteindelijk toch terecht komt bij de afstammelingen;

- komt de langstlevende geregistreerde partner bij gebreke van nakomelingschap van de overledene in concurrentie met andere erfgerechtigden, dan krijgt hij de volle eigendom over het deel van de eerststervende in het gemeenschappelijk vermogen (als dit er is) en het vruchtgebruik van diens eigen vermogen;

- wanneer de overledene geen erfgerechtigden nalaat, verkrijgt zijn langstlevende geregistreerde partner alles in volle eigendom.

4° Ingevolge artikel 462 Sw. geven diefstallen, gepleegd door een gehuwde ten nadele van zijn echtgenoot, alleen aanleiding tot een burgerrechtelijke vergoe-

ticle 12 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, dans le cadre de leurs relations réciproques et de leurs relations avec les autorités.

Afin de pouvoir mieux apprécier la portée de cette disposition, il est utile d'énumérer un certain nombre d'exemples dans différents domaines du droit.

1° Il existe une alliance entre un partenaire enregistré et les parents de l'autre partenaire, au même titre qu'il existe une alliance entre un époux et les parents de l'autre époux. C'est ainsi qu'à la suite de l'enregistrement d'un partenariat entre deux hommes, le frère ou la soeur d'un partenaire a pour beau-frère l'autre partenaire (allié au deuxième degré).

2° En vertu de l'article 335 du Code civil, l'épouse dispose d'un droit de veto absolu si l'époux veut reconnaître un enfant adultérin. La Cour d'arbitrage a toutefois estimé, dans son arrêt du 19 mai 1993, que ce principe était contraire au principe d'égalité, mais la loi n'a pas encore été adaptée à ce jour. Si l'un des partenaires d'un couple homosexuel veut reconnaître un enfant adultérin, il faut partir du principe que son partenaire a les mêmes droits, du moins aux termes de la loi.

3° Les dispositions du droit successoral afférentes au conjoint survivant sont reprises intégralement (745bis - 745septies du Code civil). On distingue ainsi trois hypothèses:

- si le partenaire enregistré survivant vient à la succession avec des descendants du défunt, il recueille l'usufruit de toute la succession et les descendants du défunt (nés, p. ex. de son mariage dissous par divorce) recueillent la nue-propriété. Après le décès du partenaire enregistré survivant, l'usufruit accroît automatiquement la nue-propriété, de sorte que la succession revient quand même juridiquement aux descendants.

- si, en l'absence de descendants du défunt, le partenaire enregistré survivant entre en concurrence avec d'autres successibles, il recueille (s'il échet) la pleine propriété de la part du prémourant dans le patrimoine commun et l'usufruit du patrimoine propre du défunt;

- lorsque le défunt ne laisse aucun successible, son partenaire enregistré survivant recueille la pleine propriété de toute la succession.

4° En vertu de l'article 462 du Code pénal, les vols commis par des époux au préjudice de leurs conjoints ne donneront lieu qu'à des réparations civiles. Il devrait

ding. Dit zou dus ook het geval zijn voor geregistreerde partners.

5° Ingevolge het derde lid van artikel 410 SW (wet van 24 november 1997) heeft er een strafverzwaring plaats ingeval het opzettelijk toebrengen van verwondingen of slagen gepleegd is «*tegen zijn echtgenoot of de persoon met wie hij samenleeft of samengeleefd heeft en een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft of heeft gehad.*» Onder «echtgenoot» wordt voortaan ook de geregistreerde partner begrepen. Hier zal de gelijkstelling van het geregistreerd partnerschap met het huwelijk evenwel niet veel verschil maken omdat ook de bestendige buitenhuwelijkse tweerelatie – zowel de heteroseksuele als de homoseksuele – onder het toepassingsgebied van de strafrechtelijke bepaling valt.

6° Ingevolge artikel 301 Ger.W. mogen echtgenoten, behoudens vrijstelling door de Koning, geen deel uitmaken van een zelfde rechtbank of hof als rechter, plaatsvervangend rechter, rechter in sociale zaken, rechter in handelszaken, ambtenaar van het openbaar ministerie, hoofdgriffier, griffier-hoofd van de griffie, griffier of klerk-griffier. Dit verbod geldt dan ook voor partners.

7° Artikel 16 van het wetboek Belgische nationaliteit bepaalt dat het huwelijk van rechtswege geen enkel gevolg heeft op de (Belgische) nationaliteit, maar dat de vreemdeling die met een Belg huwt -indien de echtgenoten gedurende ten minste drie jaar samen in België hebben verbleven en zolang zij in België samenleven- de staat van Belg kan verkrijgen. Ook geregistreerde partners krijgen voortaan die kans.

8° In de artikelen 488*bis*, a) en volgende, B.W. inzake het voorlopig bewind wordt ook verscheidene malen verwezen naar de echtgenoten. Zo zal de vrede-rechter, wanneer een verzoek tot aanstelling van een voorlopig bewindvoerder wordt ingediend, zowel de te beschermen persoon als zijn echtgenoot in raadkamer horen; ook zal bij voorkeur de echtgenoot als voorlopig bewindvoerder worden aangeduid. De geregistreerde partner zal dus in het kader van deze instelling op dezelfde manier worden bejegend als de echtgenoot.

9° Ingevolge artikel 127 WIB 92 wordt voor de berekening van de belasting van het belastbaar inkomen een deel afgezonderd dat overeenstemt met de beroepsinkomsten van de echtgenoot die het minste zulke inkomsten heeft, en wordt op het aldus afgezonderde inkomen en op het resterende gezinsinkomen het met elk inkomensdeel overeenstemmende belastingtarief toegepast. Ook partners zullen deze techniek om in een lagere belastingsschijf te vallen, kunnen genieten.

en aller de même dans le cas de partenaires enregistrés.

5° En vertu de l'article 410, alinéa 3, du Code pénal (loi du 24 novembre 1997), le minimum des peines prévues est élevé lorsque les blessures et les coups sont portés volontairement par le coupable contre « *son époux ou la personne avec laquelle il cohabite ou a cohabité et entretient ou a entretenu une relation affective et sexuelle durable* ». Par « *époux* », on entend désormais également le partenaire enregistré. Dans ce cas, l'assimilation du partenariat enregistré avec le mariage ne fera guère de différence, dès lors que le champ d'application de la disposition pénale englobe également la relation durable – qu'elle soit hétérosexuelle ou homosexuelle – unissant deux personnes en dehors des liens du mariage.

6° En vertu de l'article 301 du Code judiciaire, les conjoints ne peuvent, sauf dispense du Roi, faire partie simultanément d'un même tribunal ou d'une même cour comme juges, juges suppléants, juges sociaux, juges consulaires, officiers du ministère public, greffiers en chef, greffiers-chefs de service, greffiers ou commis-greffiers. Cette interdiction vaut également pour les partenaires enregistrés.

7° L'article 16 du Code de la nationalité belge dispose que le mariage n'exerce de plein droit aucun effet sur la nationalité (belge), mais que l'étranger qui contracte mariage avec un conjoint belge peut - si les époux ont résidé ensemble en Belgique pendant au moins trois mois et tant que dure la vie commune en Belgique - acquérir la nationalité belge. Il en ira désormais de même pour les partenaires enregistrés.

8° Les articles 488*bis*, a), et suivants du Code civil relatifs à l'administration provisoire font aussi à plusieurs reprises référence aux époux. Ainsi, lorsqu'il est saisi d'une requête tendant à la désignation d'un administrateur provisoire, le juge de paix entendra en chambre du conseil tant la personne à protéger que son conjoint; il choisira de préférence le conjoint en qualité d'administrateur provisoire. Le partenaire enregistré sera donc traité de la même manière que l'époux dans le cadre de cette procédure.

9° L'article 127 CIR 1992 dispose que, pour le calcul de l'impôt, une quotité correspondant aux revenus professionnels du conjoint qui en a le moins est séparée du revenu imposable et que le tarif d'imposition correspondant à chacune des parts est appliqué à la quotité ainsi séparée et au reste du revenu du ménage. Les partenaires pourront, eux aussi, bénéficier de cette technique pour passer dans une tranche d'imposition moins élevée.

Het is aangewezen een uitdrukkelijke bepaling in de wet op te nemen aangaande het verbod van geregistreerd partnerschap tussen twee broers, twee zusters, twee schoonbroers, twee schoonzusters, een oom en een neef, een tante en een nicht. De algemene bepaling, namelijk dat alle bepalingen van het Belgisch recht die betrekking hebben op het huwelijk, van overeenkomstige toepassing zijn op het geregistreerd partnerschap, is hiervoor niet adequaat, gezien de formulering van de gelijklopende huwelijksverboden in de artikelen 162 tot 164 van het Burgerlijk wetboek. Immers, stellen dat bijvoorbeeld de bepaling van artikel 162 BW inzake huwelijksverbod, van overeenkomstige toepassing is op het geregistreerd partnerschap, is zonder voorwerp, nu een broer en een zuster per definitie geen geregistreerd partnerschap kunnen aangaan omwille van hun verschillende geslacht. Daar het anderzijds de bedoeling is om het geregistreerd partnerschap uit te sluiten tussen twee broers of twee zusters, alsook – behoudens dispensatie of na overlijden van degene die de aanverwantschap in de zijlijn heeft doen ontstaan, tussen twee schoonbroers of twee schoonzusters, en – eveneens behoudens dispensatie – tussen een oom en zijn neef en een tante en haar nicht, dient een uitdrukkelijke wetsbepaling in zulkdanig verbod te voorzien.

* Artikel 228*sexies* B.W.

Om te voorkomen dat men voor elk afzonderlijk aspect van de partnerschappen aan de regels van het internationaal privaatrecht toetst en aldus een onsamenhangend statuut bekomt, is het nodig een bepaling in te lassen die erin voorziet dat een partnerschap dat werd geregistreerd ingevolge de Belgische wetgeving (door de bevoegde personen), volledig is onderworpen aan de Belgische regelgeving.

* Artikel 228*septies* B.W.

Deze bepaling is noodzakelijk in de huidige situatie waarin de landen die een partnerschap kennen nog een kleine minderheid uitmaken. Anders zou men tot het resultaat kunnen komen dat een bepaalde persoon zijn partnerschap niet zou kunnen laten ontbinden, hetgeen onaanvaardbaar zou zijn.

* Artikel 228*octies* B.W.

De loutere verwijzing naar de bepalingen inzake nietigverklaring van het huwelijk, welke voortvloeit uit het voorgestelde artikel 228*quinquies* B.W., volstaat niet om een sanctiëring te hebben van de partnerschappen die geregistreerd werden in strijd met de specifieke voorwaarden die gelden voor het partnerschap (bijvoorbeeld

Il s'indique d'insérer dans la loi une disposition expresse concernant l'interdiction pour deux frères, deux sœurs, deux beaux-frères, deux belles-sœurs, un oncle et un neveu, et une tante et une nièce de contracter un partenariat enregistré. La disposition générale, qui prévoit que toutes les dispositions du droit belge relatives au mariage s'appliquent par analogie au partenariat enregistré, n'est pas appropriée en l'occurrence, compte tenu de la formulation des prohibitions analogues du mariage figurant aux articles 162 à 164 du Code civil. En effet, prévoir, par exemple, que la disposition de l'article 162 du Code civil relative à la prohibition du mariage s'applique par analogie n'a pas de sens, étant donné qu'un frère et une sœur ne peuvent, par définition, pas contracter de partenariat enregistré, puisqu'ils sont de sexe différent. Étant donné que l'objectif est par ailleurs d'exclure tout partenariat enregistré entre deux frères ou deux sœurs, ainsi que – sauf dispense ou après le décès de celui qui a produit l'alliance en ligne collatérale – entre deux beaux-frères ou deux belles-sœurs et – également sauf dispense – entre un oncle et son neveu et une tante et sa nièce, il convient qu'une disposition légale expresse prévienne une telle interdiction.

* Article 228*sexies* du Code civil

Pour éviter de devoir vérifier la conformité de chaque aspect des partenariats aux règles du droit international privé et d'arriver ainsi à un statut incohérent, il y a lieu d'insérer une disposition prévoyant qu'un partenariat enregistré selon la législation belge (par les personnes compétentes) est entièrement soumis à l'application de la législation.

* Article 228*septies* du Code civil

Cette disposition est nécessaire étant donné que les pays qui reconnaissent le partenariat constituent encore une petite minorité, sans quoi on risquerait d'arriver à une situation dans laquelle une personne ne pourrait obtenir la dissolution de son partenariat, ce qui serait inadmissible.

* Article 228*octies* du Code civil

Le renvoi aux dispositions relatives à la nullité du mariage, qui découle de l'article 228*quinquies* proposé du Code civil, ne suffit pas pour sanctionner les partenariats qui ont été enregistrés en violation des conditions spécifiques afférentes au partenariat (par exemple, partenariat enregistré en ce qui concerne un

partnerschap geregistreerd met betrekking tot een vreemdeling wiens persoonlijk statuut geen geregistreerd partnerschap kent).

Daarom dient in een uitdrukkelijke bepaling in de mogelijkheid van de nietigverklaring van dergelijk geregistreerd partnerschap te worden voorzien.

* Artikel 228*nonies* BW

Deze bepaling creëert een bijkomende regel van internationale rechtsmacht van Belgische rechtbanken. Zij is noodzakelijk in de huidige situatie waarin de landen die een partnerschap kennen, nog een kleine minderheid uitmaken. Anders zou men bijvoorbeeld tot het onaanvaardbare resultaat kunnen komen dat een bepaalde persoon zijn destijds in België aangegaan partnerschap nergens ter wereld zou kunnen laten ontbinden, doordat de Belgische rechtbanken op grond van de bestaande algemene regels van internationale rechtsmacht niet bevoegd zouden zijn, en anderzijds de normaal bevoegde buitenlandse rechtbanken onder meer wegens het strijdig achten van de instelling zelf van het geregistreerd partnerschap met de openbare orde, zouden weigeren uitspraak te doen over de ontbinding van dit geregistreerd partnerschap. Zulks zou een onverantwoorde valstrik inhouden voor de betrokken rechtsonderhorigen, waarvoor de Belgische wetgever niet blind mag blijven.

De voorgestelde bepaling ziet weliswaar op de eerste plaats op de ontbinding van het geregistreerd partnerschap, maar is dermate ruim geformuleerd dat ook andere mogelijke betwistingen tussen geregistreerde partners zoals een vordering tot nietigverklaring of een vordering tot het bekomen van onderhoudsgeld en / of een ontvangstmachtiging er onder kunnen vallen.

Anderzijds is het niet nodig om een bijzondere regel van internationale rechtsmacht op te nemen voor wat betreft de in het buitenland aangegane geregistreerde partnerschappen, daar onze rechtsorde daar geen bijzondere verantwoordelijkheid voor draagt die dergelijke bijzondere regel zou verantwoorden.

Art. 5

Ingevolge de algemene gelijkstelling van het huwelijk en het partnerschap, zou ook artikel 319*bis* van toepassing zijn op partners. Dit zou echter in de huidige formulering aanleiding geven tot dubbelzinnigheid; er wordt immers gesproken over «een andere vrouw dan zijn echtgenote». Om te voorkomen dat sommigen zouden besluiten dat deze bepaling niet van toepassing is -

étranger dont le statut personnel ne connaît pas de partenariat enregistré).

Il convient dès lors de prévoir une disposition explicite permettant d'annuler un tel partenariat enregistré.

*Article 228*novies* du Code civil

Cette disposition crée une nouvelle règle de compétence internationale des tribunaux belges. Elle est indispensable dans la situation actuelle, étant donné que les pays qui connaissent le partenariat ne représentent encore qu'une petite minorité. L'absence d'une telle disposition pourrait avoir pour conséquence, inadmissible, qu'une personne ne pourrait faire dissoudre nulle part au monde, un partenariat contracté en Belgique, parce qu'en vertu des règles générales existantes en matière de compétence internationale, les tribunaux belges ne seraient pas compétents et que, par ailleurs, les tribunaux étrangers refuseraient de se prononcer sur la dissolution de ce partenariat enregistré, notamment du fait qu'ils considéreraient l'institution même du partenariat enregistré comme contraire à l'ordre public. Les justiciables concernés seraient dès lors pris au piège, situation inacceptable que le législateur ne peut ignorer.

S'il est vrai qu'elle vise avant tout la dissolution du partenariat enregistré, la disposition proposée est formulée en des termes si généraux qu'elle peut également s'appliquer à d'autres contestations susceptibles de surgir entre partenaires enregistrés, telles qu'une requête en annulation ou une requête en obtention d'une pension alimentaire et/ou d'une autorisation de perception.

Par ailleurs, il n'est pas nécessaire de prévoir une règle particulière de compétence internationale pour ce qui concerne les partenariats contractés à l'étranger, notre ordre juridique ne prévoyant aucune responsabilité particulière justifiant une telle règle particulière.

Art. 5

Par suite de l'assimilation générale du mariage et du partenariat, l'article 319*bis* s'appliquerait également aux partenaires, ce qui, dans la formulation actuelle, prêterait toutefois à confusion. On peut en effet y lire «une femme autre que son épouse». Pour éviter que d'aucuns en déduisent que cette disposition n'est pas d'application - et introduisent ainsi une discrimination inoppor-

en daardoor een ongewenste differentiatie zouden invoeren- is het aangewezen artikel 319*bis* B.W. aan te vullen met een vijfde lid.

Servais VERHERSTRAETEN (CVP)

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In boek I, titel II, van het Burgerlijk Wetboek wordt, onder een hoofdstuk III*bis* (nieuw), met als opschrift «Akten van geregistreerd partnerschap», een artikel 76*bis* ingevoegd, luidend:

«Art. 76*bis*. De ambtenaar van de burgerlijke stand maakt tevens een akte op na de registratie van een partnerschap overeenkomstig de artikelen 228*bis* tot 228*nonies* van dit wetboek.

De artikelen 63 tot en met 76 zijn van overeenkomstige toepassing op de akten van geregistreerd partnerschap.».

Art. 3

Artikel 147 van hetzelfde wetboek wordt aangevuld met het volgende lid:

«Men mag geen huwelijk aangaan indien men verbonden is door een geregistreerd partnerschap.».

Art. 4

In boek I van het Burgerlijk Wetboek worden, onder een titel V*bis* (nieuw), met als opschrift «Het geregistreerd partnerschap», de artikelen 228*bis* tot 228*nonies* ingevoegd, luidend:

tune - , il s'indique de compléter l'article 319*bis* du Code civil par un alinéa 5.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans le livre Ier, titre II, du Code civil, sous un chapitre III*bis* (nouveau) intitulé «Des actes de partenariat enregistré», il est inséré un article 76*bis*, libellé comme suit:

«Art. 76*bis*. L'officier de l'état civil dresse également un acte après l'enregistrement d'un partenariat conformément aux articles 228*bis* à 228*nonies*.

Les articles 63 à 76 s'appliquent par analogie aux actes de partenariat enregistré.».

Art. 3

L'article 147 du même code est complété par l'alinéa suivant:

«Nul ne peut contracter mariage, s'il est lié par un partenariat enregistré.».

Art. 4

Dans le livre Ier du Code civil, sous un titre V*bis* (nouveau) intitulé «Du partenariat enregistré», sont insérés les articles 228*bis* à 228*nonies*, libellés comme suit:

«Art. 228*bis*. Twee personen van hetzelfde geslacht kunnen hun partnerschap laten registreren bij de ambtenaar van de burgerlijke stand.

De formaliteiten betreffende de voltrekking van het huwelijk zoals bepaald in boek I, titel V, hoofdstuk II en in de wet van 26 december 1891, zijn van overeenkomstige toepassing.

Art. 228*ter*. Het geregistreerd partnerschap is slechts toelaatbaar:

1° tussen twee Belgen;

2° tussen een Belg en een vreemdeling;

3° tussen twee vreemdelingen, voor zover één van hen gemachtigd is zich in België te vestigen;

Art. 228*quater*. De registratie van het partnerschap is niet toelaatbaar, indien een van de betrokken partijen verbonden is door een niet ontbonden huwelijk of een niet ontbonden geregistreerd partnerschap.

Art. 228*quinquies*. Alle bepalingen van Belgisch recht, met inbegrip van het strafrecht, die betrekking hebben op het huwelijk en de echtgenoten, zijn van overeenkomstige toepassing op het geregistreerd partnerschap en de geregistreerde partners, behoudens de artikelen 315 tot en met 318, artikel 332 en artikel 346 van dit wetboek.

In de zijlijn is het geregistreerd partnerschap verboden tussen broers en tussen zusters alsook tussen de aanverwanten van dezelfde graad.

Aanverwantschap is echter geen beletsel voor het geregistreerd partnerschap na het overlijden van de echtgenoot of de partner die de aanverwantschap heeft doen ontstaan.

Het geregistreerd partnerschap is ook verboden tussen oom en neef, tante en nicht.

De Koning kan, om gewichtige redenen, het in het vorige lid vervatte verbod opheffen, evenals het in het tweede lid vervatte verbod betreffende het geregistreerd partnerschap tussen schoonbroers en tussen schoonzusters.

Art. 228*sexies*. Ingeval de registratie van het partnerschap voltrokken is door een Belgische ambtenaar van de burgerlijke stand of een Belgische diplomatieke of consulaire ambtenaar, worden de gevolgen en de ontbinding ervan beheerst door de Belgische wet.

Art. 228*septies*. Een in België geregistreerd partnerschap kan te allen tijde in België ontbonden worden.

«Art.228*bis*. Deux personnes de même sexe peuvent faire enregistrer leur partenariat par l'officier de l'état civil.

Les formalités relatives à la célébration du mariage, prévues par le livre premier, titre V, chapitre II et par la loi du 26 décembre 1891, s'appliquent par analogie.

Art. 228*ter*. Le partenariat enregistré n'est autorisé:

1° qu'entre deux Belges;

2° qu'entre un Belge et un étranger;

3° qu'entre deux étrangers, pour autant que l'un d'eux soit autorisé à s'établir en Belgique;

Art. 228*quater*. Le partenariat ne peut être enregistré si une des parties concernées est liée par un mariage non dissous ou un partenariat enregistré non dissous.

Art. 228*quinquies*. Toutes les dispositions du droit belge, y compris les dispositions de droit pénal, relatives au mariage et aux époux s'appliquent par analogie au partenariat enregistré et aux partenaires enregistrés, hormis les articles 315 à 318 et les articles 332 et 346 du présent code.

En ligne collatérale, le partenariat enregistré est prohibé entre frères et entre sœurs ainsi qu'entre les alliés au même degré.

L'alliance ne constitue toutefois pas un empêchement au partenariat enregistré après le décès du conjoint ou du partenaire qui a fait naître l'alliance.

Le partenariat enregistré est encore prohibé entre l'oncle et le neveu, la tante et la nièce.

Il est loisible au Roi de lever, pour des causes graves, la prohibition portée au précédent alinéa, ainsi que la prohibition portée à l'alinéa 2 relativement au partenariat enregistré entre beaux-frères et entre belles-sœurs.

Art. 228*sexies*. Si le partenariat a été enregistré par un officier de l'état civil belge ou par un agent diplomatique ou consulaire belge, les effets et la dissolution du partenariat sont régis par la loi belge.

Art. 228*septies*. Un partenariat enregistré en Belgique peut être dissous en Belgique à tout moment.

Art. 228*octies*. Een geregistreerd partnerschap dat aangegaan werd in strijd met de bepalingen van de artikelen 228*bis*, 228*ter* en 228*quater* kan worden nietig-verklaard.

De artikelen 184, 187, 190 en 193*bis* van dit wetboek zijn van overeenkomstige toepassing.

Art. 228*nonies*. Betwistingen tussen personen die in België een geregistreerd partnerschap hebben aangegaan en die voortvloeien uit hun geregistreerd partnerschap, met inbegrip van de ontbinding van hun partnerschap, kunnen te allen tijde aan de Belgische rechtbanken worden onderworpen.

Art. 5

Artikel 319*bis* van hetzelfde wetboek wordt aangevuld met het volgende lid:

«Deze bepaling vindt eveneens toepassing ingeval de vader die het kind erkent, verbonden is door een geregistreerd partnerschap.».

23 maart 2000

Servais VERHERSTRAETEN (CVP)
Stefaan DE CLERCK (CVP)
Pieter DE CREM (CVP)
Yves LETERME (CVP)
Tees PIETERS (CVP)
Jo VANDEURZEN (CVP)

Art. 228*octies*. Un partenariat enregistré en violation des dispositions des articles 228*bis*, 228*ter* et 228*quater* peut être annulé.

Les articles 184, 187, 190 et 193*bis* s'appliquent par analogie.

Art. 228*nonies*. Les tribunaux belges peuvent être saisis à tout moment des contestations qui surgissent entre des personnes ayant contracté un partenariat enregistré en Belgique et qui résultent de leur partenariat enregistré, en ce compris la dissolution de leur partenariat.

Art. 5

L'article 319*bis* du même code est complété par l'alinéa suivant:

«La présente disposition est également d'application si le père qui reconnaît un enfant est lié par un partenariat enregistré.»

23 mars 2000